

FRANTZIAN

EZKERREAREN DEABRU ZAHARRAK

Frantziako ezkerre, hots, Alderdi Komunista, Alderdi Sozialista eta Ezkerreko Radikalak, zatikatu da berriz. Ez da lehendabizikoz, esango du norbaitek. Baina badirudi oraingoan bestetan baino serioagoa dela. Senide arteko sesioak ote? Dibortzioaren beldur da jendea.

Iraila hilabete beltza izan da Frantziako ezkerrearentzat. Aspaldidanik, uda osoan, zetorren ezkerrekin zinatua duen gobernurako Programa bateratuaren berriztapena. Behin eta berriz esan da Ezkerre jabetuko zela Frantziako agintean. Hori dela eta, komunistek zera pentsatu zuten, alegia, orain bost urte izenpeturiko Programa berrikustea komeni zela, gaurkotze askoz. Asmo horrekin hasi ziren elkarrekin biltzen Alderdi Komunista, Alderdi Sozialista eta Ezkerreko Radikalak. Sozialisten ustetan, zirimonia hutsa izan behar zuena, eskandalu-harri bilakatu da. Irailaren 14tik 22ra ezkerre alderdien arteko negoziaketa Batzordeak egun oso luzeak igaro behar izan ditu.

Zer gertatu da? Ez da erreza jakitea. Nahiz eta informazio pila eskutan ukan, gertatu denaren funtsa iristea ez da gauza segurua. Informazio hurbilekoan ez baino intentziotan bait dago hauzia. Zer gertatu den ezagutzen dugu; zergatik gertatu den ez hain erraz. Ugari ateratu dira hipotesiak, hori esplikatzeko.

Nazionalpenak direla eta izan da trabarik handiena. Alderdi Komunistak goitik jotzen zuen: 1.008 enpresen nazionalizazioa nahi zuen. Alderdi Sozialistak 100dik behera proposatzen zituen. Batzuk eta bestek amore emanez, 729ra errebajatu zuten komunistek eta 240ra gehitu sozialistek. Programa bateratuaren testuan xifratu gabe agertzen da, printzipio mailan: banku-eta finantziar eremua eta bederatzi industri-talde izango dira nazionalizatuak, zioen Programa Bateratuak. Baina ez zuen zehazten "filialak" edo eratorriak oro edo zenbat izan behar zuten nazionalduak, hor dago kokka.

Baina ez da inor engainatzen. Zenbaki kontua balitz gaitz erdi. Denek dakite hori baino askoz ere sakonagoa dela ezkerreko partaideen arteko diferentzia. Desakordioak, Mitterrand-ek berak telebistan aitortu duenez, nazionalizazioez gain, beste zenbait

puntu larritan ere badira, hala nola, soldata-hierarkiaren zabaleran, defentsa eta segurtasun arazotan, ekonomia ulertzeko zenbait eratan, eta abar. Marchais-ek zerrenda oraindik ere luzeagotu egin du mitin batetan. Denok genekin ezberdintasunik bazegoela. Baina alde hauk ez dira sekula hain agerian aitortu. Badirudi, beraz, haserrea ez titzearren ez duela inork lehen urratsik egin nahi.

Datu berria, izan ere, hauxe da, alegia, horren bistan publikoaren aurrera trapu zahar guztiak atertzeara. Señale txarra. Gauza ez bait da negoziaketaren puntutxo batetan edo bestetan ados ez izatea. Orain arte ere mila aldiz gertatu da hori eta. Baina gertatu-ala, batzu zein besteak ertzak eta punttak biribiltzen saiatu ohi ziren. Oraingoa kontrara. Arras aldatu da giroa. Batabestearekiko salakuntzara emanak dira.

Geroari buruz zer gerta daitekeen ez dago aurrez igartzetik. Besterik gabe egoera ikusirik, hausnurtu ezin geratuzkoa dela ematen du. Baina ez da hala gertatuko agian, denak bait dira interesdun, eta bakarka elektiotara joanik gehiegi galduko bai lukete denek. Politikazko pragmatismoa inposatu dela egingo ñuke.

Ezker politika bat agintea lortu nahi badute, derrigorrezko zaie elkarriz lagunduz joatea. Kolaboratze horrek izen bat du: Programa bateratua, eta bost urteko historia jadanik. Programa hori dela eta, gainerako beste bi alderdi horiekin egin bateratutari esker, eskubide guztiz agertu izan da Alderdi Komunista plaza publikora eta aurpegi atseginagoz agertu ere. Batasun hori gabe, ghettoa eta betiko oposizioa baztertuko litzatekeela diote batzuk. Ezkerreko Radikalak deus guti dira adiskide onik gabe. Alderdi Sozialistak, bere aldetik, komunisten beharra du agintea lortu nahi badu; eskuinera jota, erdiko eta independente zenbaiten botu irabaziko luke, baina deus gutti. Aliantza honek hauek beza bezanbat haiek babesten eta indartzen ditu. Suizidio politikoa litzake bakarka hauteskundetara joatea.

Bestalde, interes pertsonalik ere ez da tartean falta. Mitterrand jaunak dagoneko 61 urte ditu, eta bere azken saioa du heldu den martxokoa. Eta Marchais jaunak, jakin ahal izan denez, etengabeko oposizioa du Alderdi barnean. Frogatu beharra du, bada, egindako hitzarmen hori positiboa dela, eta ez galbide.

Hori dena hola baldin bada, nola esplika gertatu dena? Eta zergatik orain, hain zuzen programa bateratua izenpetu zenetik 5 urte eta 85 egunetatar; eta oraindik larrigoa dena, 78ko martxoko

Ene bada! Zer buruko min ematen didaten komunistak gaizto horiek!

hauteskuntetarako 164 egun bakarrik falta direlarik? Hau bait da hauzia : istilu hauek direla medio ezkerrek definitibuki agintea gal daitekeela datozen hauteskundeetan. Oposizioan betidaniko jarraitu beharko ote?

Haustara honen erantzukizuna, komentaristarik gehienik Alderdi Komunistaren bizkar botatzen dute. Bere jarrera Alderdi Komunistak gogortu egin du, hori begien bistakoa da. Marchais-ek aditzera eman duenez, sozialistekin ez da gehiegi fidatzen: izan ere, sozial-demokratek ez omen dute sekula inon sozialismorik eraiki, eta sozialismorik ezineko dela produkzio lanabesik handienak nazionaldu, gabe.

Argumentu modu honi sinesgogor zaio jendea. Politikazko komentazaleak beste nonbaiten aurkitu nahi dute gertatuaren kasua. Batzurne eritziz, Moskuren eskua dagoke tartean: honi ez zaio Europan inolako destabilizatzerik komeni, eta ezaguna da gainera, Mitterand-ekiko sinpatiarik batere ez duela. Beste batzuk zera diote, Alderdi Komunistak ez duela ekonomiazko kondizio hauetan aginterik bereganatu nahi, agintzen duena betetzeko gauza ez bait liteke izango, gainera. (Annie Kriegel-en usteetan - Alderdikoa izana, eta Alderdi kontutan espezialistak -, Alderdi Komunistak aginteaz jabetu nahi du, hori bai, baina ahalik eta baldintzarik hoberenetan. Aurrekoan egon zenekoa bezalatsu, esate baterako :1932an agintera joan zenean 30.000ko sekta zen, eta laupabost urte geroago 300.000ko langile klasera alderdia. Ezkerrearen Batasunaren gainetik Alderdiaren abantaila dago, (Kriegel-en eritzian.)

Alderdien arteko burrukaren ondorioztat hartzen dute beste zenbaitek oraingo hau ere. Ezaguna da Alderdi Komunistaren eta Sozialistaren artean norgehiagoka errukigabea dagoela. Elkarganatu zirenetik irabazle garbia Alderdi Sozialista izan da, lehen alderdia izateraino iritsia. Sozialisten usteetan, Alderdi Komunistak karkulu hau egin du: hauteskundeak galduz gero Alderdi Sozialista barnetik kraskatu egingen da, eta Alderdi Komunistak tente eta osorik izaungo. Eta kolpea eman du.

Bada beste hipotesirik ere.

Zalantzarik ez dago, Frantziaren gertatuko denak garrantzi eta eragin handia izango duela nazio hartan bezala Europa osoan. Eurokomunismoak kolpe latza hartu behar du, ezkerre bateraturik hauteskuntetara joaten ez bada. Eta Frantziako jendetarian, bozemaileen erdiaren artean, desliluratzeko handia letorke. Zeren eta, galdetu beharra legoke, Frantziaren erdiak ezkerrean baino areago ezkerrearen batasunean ez ote zuen sinesten.

Joan Mari Torrealday

Je, je, je!